

2011

POLITICAL SCIENCE AND INTERNATIONAL RELATIONS
(Paper – II) (Optional)

राज्यशास्त्र व आंतरराष्ट्रीय संबंध (पत्रिका – II) (वैकल्पिक) **280511**
Comparative Politics and International Relations

Standard : Degree

Total Marks : 200

स्तर : पदवी

एकूण गुण : 200

Nature : Conventional (Essay) Type

Duration : 3 Hours

स्वरूप : पारंपारिक (वर्णनात्मक)

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (1) *Answers must be written either in English or in Marathi.*
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (2) *Question No. 1 is compulsory. Of the remaining questions, attempt any four selecting one question from each section.*
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (3) *Figures to the RIGHT indicate marks of the respective question.*
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (4) *Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.*
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे, तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल. अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (5) *Credit will be given for orderly, concise and effective writing.*
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (6) *Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.*
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (7) *In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.*
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer **any four** of the following (10 marks each) :

१. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची उत्तरे द्या (प्रत्येकी १० गुण) :

- (a) Explain the changing nature of American Federalism.
(अ) अमेरिकन संघराज्यवादाचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.
- (b) Is the International Court of Justice (ICJ), the principal judicial organ of the UN ? Discuss.
(ब) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय हे संयुक्त राष्ट्रसंघाचे प्रमुख न्यायिक अंग आहे काय ? चर्चा करा.
- (c) 'Geopolitics is the important determinant in India's foreign policy' – Explain.
(क) 'भारताच्या परराष्ट्र धोरणात भू-राजनीति महत्त्वाचा घटक आहे'. स्पष्ट करा.
- (d) Discuss the significance of India's Nuclear Policy.
(ड) भारताच्या अणूधोरणाच्या महत्त्वावर चर्चा करा.
- (e) What are the agencies of Political Socialization ?
(इ) राजकीय सामाजिकरणाची साधने कोणती ?

SECTION – A

विभाग – अ

2. Answer the following sub-questions :

२. खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) What is Comparative Politics ? Explain the scope of comparative politics. 10
(अ) तौलानिक राज्यशास्त्र म्हणजे काय ? तौलानिक राज्यशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा. १०
- (b) Elaborate the theories of political development. 10
(ब) राजकीय विकासाचे सिद्धांत विशद करा. १०
- (c) Elucidate the composition of the House of Lords of U.K. 10
(क) इंग्लंडच्या उमराव सभागृहाची रचना स्पष्ट करा. १०
- (d) Comment on the President of Federal Council of Switzerland and his powers. 10
(ड) स्वित्झर्लंडचा फेडरल कौन्सिलचा अध्यक्ष आणि त्याचे अधिकारांवर चर्चा करा. १०

3. Answer the following sub-questions :

३. खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain the structural functional approach to the study of comparative politics. 10
(अ) तौलानिक राज्यशास्त्राच्या अभ्यासाचा रचनात्मक कार्यवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा. १०
- (b) What are the factors responsible for change in Political Culture ? 10
(ब) राजकीय संस्कृतीमध्ये बदल घडविणारे घटक कोणती ? १०
- (c) Explain the jurisdiction of Supreme Court of U.S.A. 10
(क) अमेरिकेच्या सुप्रीम कोर्टाचे अधिकारक्षेत्र स्पष्ट करा. १०
- (d) Enunciate the composition, organization and powers of Senate of France. 10
(ड) फ्रान्सच्या सिनेटची रचना आणि अधिकार प्रतिपादीत करा. १०

SECTION – B**विभाग – ब**

4. Answer the following sub-questions :

४. खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) What is International Politics ? State and explain the scope of International Politics.	10
(अ) आंतरराष्ट्रीय राजकारण म्हणजे काय ? आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याप्ती सांगा व स्पष्ट करा.	१०
(b) Define National Interest. What are the kinds of national interest, explain it.	15
(ब) राष्ट्रीय हिताची व्याख्या द्या. राष्ट्रीय हिताचे प्रकार कोणते, ते स्पष्ट करा.	१५
(c) What is Terrorism ? Explain the international terrorism.	15
(क) दहशतवाद म्हणजे काय ? आंतरराष्ट्रीय दहशतवाद स्पष्ट करा.	१५

5. Answer the following sub-questions :

५. खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Discuss the system theories to study of International Politics.	10
(अ) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाच्या अभ्यासाच्या व्यवस्था सिद्धांतावर चर्चा करा.	१०
(b) What are the factors leading to decline of Diplomacy ?	15
(ब) राजनयाच्या ऱ्हासास कोणते घटक कारणीभूत आहेत ?	१५
(c) Explain the present position and challenges of Human Rights.	15
(क) मानवाधिकारविषयक वर्तमान स्थिती आणि आव्हाने स्पष्ट करा.	१५

SECTION – C**विभाग – क**

6. Answer the following sub-questions :

६. खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Explain the basic principles of India's Foreign Policy.	15
(अ) भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची तत्वे स्पष्ट करा.	१५
(b) Discuss the Indo-Bangladesh relation since 1975.	15
(ब) १९७५ पासून भारत-बांगलादेश संबंधावर चर्चा करा.	१५
(c) Explain briefly the bilateral relation between India and Philippines.	10
(क) भारत-फिलिपाईन्स उभयराष्ट्रांचे थोडक्यात संबंध स्पष्ट करा.	१०

P.T.O.

7. Answer the following sub-questions :

७. खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) 'The Indian Cabinet is uninfluential to formulate the Foreign Policy' – Elaborate.	15
(अ) 'परराष्ट्र धोरण निर्धारणाबाबत भारतीय मंत्रिमंडळ प्रभावहीन आहे' – विशद करा.	१५
(b) Write briefly on India and SAARC.	15
(ब) भारत आणि सार्कवर थोडक्यात लिहा.	१५
(c) Notes briefly on India and ASEAN.	10
(क) भारत आणि दक्षिण-पूर्व (आग्नेय) आशियायी राष्ट्रांची संघटनेवर टीप्पन तयार करा.	१०

SECTION – D

विभाग – ड

8. Answer the following sub-questions :

८. खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) What are the prospective areas of conflicts between India and America ? Explain.	10
(अ) भारत आणि अमेरिका संबंधातील संघर्षाची संभाव्यक्षेत्रे कोणती ? स्पष्ट करा.	१०
(b) Explain the Colombo proposal between India and China.	10
(ब) भारत आणि चीन कोलंबो प्रस्ताव स्पष्ट करा.	१०
(c) What is the view of India on NPT and CTBT ? Explain.	10
(क) एन् पी टी आणि सीटीबीटी बाबत भारताचा दृष्टीकोन कोणता ? स्पष्ट करा.	१०
(d) Write notes on India and WTO.	10
(ड) भारत आणि जागतिक व्यापार संघटनेवर टीप्पणी लिहा.	१०

9. Answer the following sub-questions :

९. खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Explain in brief 'The Indo-U.S.S.R. relation from 1984 to 1990'.	10
(अ) भारत-सोव्हिएट रशियातील १९८४ ते १९९० पर्यंतचे संबंध थोडक्यात स्पष्ट करा.	१०
(b) State the Economic relation between India and Japan.	10
(ब) भारत-जपान आर्थिक संबंध सांगा.	१०
(c) Discuss briefly the importance of Pokharan Nuclear Test I and II.	10
(क) पोखरण अणू चाचणी पहिली व दुसरी (I and II) च्या महत्त्वावर थोडक्यात चर्चा करा.	१०
(d) Explain the contribution of India in the U.N. activities.	10
(ड) संयुक्त राष्ट्रांच्या कार्यात भारताचे योगदान स्पष्ट करा.	१०